

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.2.15>

Л. М. Шулепа

аспірант кафедри міжнародних відносин
та політичного консалтингу
Інституту права та суспільних відносин
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»
<https://orcid.org/0009-0009-4362-5725>

ФЕНОМЕНОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ КОМПЛЕМЕНТАРНОСТІ ТА ЇЇ РОЛЬ У СТВОРЕННІ КОНЦЕПТУ «РЕВІТАЛІЗАЦІЯ»: ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

У статті проаналізовано науковий дискурс щодо поняття «ревіталізація» та визначено феноменологічну сутність комплементарності в публічно-управлінському аспекті. На цій основі, шляхом окреслення параметрів, які надають можливість розширення та поглиблення розуміння ревіталізації сформульовано обґрунтування ревіталізації як концепту.

Актуальність теми статті підсилена умовами повномасштабної війни, яку розпочала рф. Відповідно окреслився двоєдиний процес відновлення – «повернення до життя» вже звільнених та післявоєнних територій. Наголошується, що перед державними управліннями постала вимога вироблення цілісного та виваженого плану щодо реалізації публічної політики у процесі відновлення України. Вказується на вагоме значення вироблення Національною радою програми дій щодо відновлення України від наслідків війни, як консультативно-дорадчого органу при Президентові України. Підготовка та реалізація зазначеного плану ґрунтується на принципах публічного управління демократичних країн – боротьби з корупцією, завершення реформи децентралізації, згуртованості, партнерства, прозорості, адаптивності тощо.

Доводиться, що проблемі ревіталізації приділяється увага зарубіжних та вітчизняних науковців у контексті міждисциплінарного підходу. Тож, поняття «ревіталізація» використовувався в різних значеннях залежно від особливостей тієї чи іншої дисципліни, що потребує застосування феномену комплементарності, який достатньо широко аналізується у наукових розвідках. За підсумками дослідження, обґрунтовано, що ревіталізація є трифакторним концептом, який поєднуючи в собі предмет, феномен та процес, надає можливість розширення та поглиблення розуміння й усвідомлення його сутності, ресурсів і практичних інструментів для реалізації.

Ключові слова: комплементарність, концепт, ревіталізація, відновлення, «повернення до життя», публічне управління.

Постановка проблеми. У теперішній час, коли Україна знаходиться в умовах повномасштабної війни, яку розпочала рф, світовою і національною демократією відбувається утвердження розуміння й усвідомлення значущості інтеграції зусиль на досягнення цілей щодо перемоги українського народу у боротьбі з агресором та відновлення – ревіталізації й розвитку незалежної процвітаючої країни. Безсумнівно, що це великий тягар, відповідальність, однак і унікальні мож-

ливості, які акумулюються в комплексі ресурсів – різного роду запасів, засобів, енергії, сили, мотивації тощо. Отже, відбудова об'єктів міст та селищ, повернення переміщених громадян, забезпечення інклюзивності, відродження довкілля, економіки, – промисловості, будівництва, сільського господарства, торгівлі, управління тощо, а також підтримка бізнесу, забезпечення функціонування освіти, відновлення душевного і фізичного здоров'я людей, модернізація публічних інститу-

тів та інституцій – все, що потребуватиме ревіталізації. Однак, невідкладного відновлення та «повернення до життя» підлягає енергетична, житлова, критично важлива та соціальна інфраструктури, базові послуги для вразливих верств населення, розмінування, а також відновлення об'єктів, від яких залежить боєздатність збройних сил України. Тож, з-поміж основних завдань, постала вимога вироблення цілісної та виваженої програми дій щодо реалізації публічної політики у цьому контексті. Вироблення зазначеної програми дій було покладено на створену у 2022 р. Національну раду з відновлення України від наслідків війни, як консультативно-дорадчого органу при Президентові України [1]. Підготовка та реалізація відповідного комплексного плану відновлення України, ґрунтується на принципах публічного управління демократичних країн, що є актуальними для нашої країни – боротьба з корупцією, завершення реформи децентралізації, згуртованості, партнерства, прозорості, адаптивності тощо. Ключем відновлення України на її шляху до ЄС та НАТО, спецпредставниця США з питань відбудови України Пенні Пріцкер, називає прозоре бізнес-середовище, сильне верховенство права та якісне лідерство [2].

Таким чином, для України, за участі партнерів, національного уряду та громад, окреслюється завдання відновлення, що визначається придатністю для якісної життєдіяльності людини і суспільства та постане «обличчям» сучасної європейської країни, що окреслює актуальність і вибір теми даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє констатувати, що проблемі ревіталізації приділяється увага як у зарубіжному так і вітчизняному науковому та суспільно-політичному дискурсі. Даний контекст поповнили публікації науковців міждисциплінарного характеру – публічного управління архітектури, соціальних наук, економіки.

У сучасному науковому просторі зарубіжних та вітчизняних наукових досліджень домінують аспекти щодо визначення поняття «ревіталізація» та його складових (Вільчекевич М., 2015 р.; Павловська К.,

Сваричевська М. 2002; К. Скальські, 1996; Пламеницька О., Гнатюк Л., Гуменюк І. 2019 р., Сич О., 2020 р.; Шутка І., 2019 р.); класифікації джерел фінансування ревіталізації (О. Сич, І. Пасінович, 2015 р.); формулювання інструментів ревіталізації (Сич О., 2020); проведення аналізу закордонного досвіду щодо ревіталізації міських територій у світлі соціальних та екологічних проблем який може бути використаний Україною (Івашко Ю. Івашко О. Дмитренко А., 2023 р.); основних етапів та тенденцій формування публічної політики ревіталізації міст у США від початку її становлення і дотепер (Горблук С., 2021 р.); правовому регулюванню ревіталізації міст в Україні та ролі органів публічної влади в імплементації політики у цьому процесі (Кострубіцька А., Лук'янов О., 2021 р.); ролі реконструкції та модернізації у процесі ревіталізації (Шевченко Л., Михайлишин О, Новосельчук Н., Трошкіна О., 2023 р.); використання проектного підходу в процесі ревіталізації територіальних громад у післявоєнний період (Кравцова, Т. Лашенко, О., Кравцов, О. Павленко Л., 2023 р.); ролі органів місцевого самоврядування в ревіталізації територіальних громад України (Пшеничка Т., 2024 р.); дослідження процесу відродження сільської місцевості, керованого людським капіталом: на основі перспективи професіоналізації фермерів, 2024. (Мяо Бінг, Хе Цюнг, 2024 р.).

Проведений аналіз останніх досліджень і публікацій вітчизняних та зарубіжних учених, дозволяє підтвердити той факт, що поняття «ревіталізація» використовувався в різних значеннях залежно від особливостей тієї чи іншої дисципліни, що потребує застосування комплементарного підходу. Відповідно окреслилася мета даної статті.

Цета статті. Проаналізувати науковий дискурс щодо поняття «ревіталізація» та визначити феноменологічну сутність комплементарності в публічно-управлінському аспекті. У цих межах, шляхом встановлення параметрів, які надають можливість розширення та поглиблення розуміння поняття ревіталізації, сформулювати його обґрунтування як концепту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для пояснення співвід-

ношення невизначеностей у науковому дискурсі, Н. Бором був започаткований принцип комплементарності (з лат. «complementum» – додатковості). Вчений наголошував на тому, що комплементарність має універсальний характер та конкретизує поняття «взаємодоповнення» [3]. Тож, комплементарність, шляхом доповнення, взаємодоповнення, міждисциплінарності тощо дозволяє цілісно й об'єктивно відобразити сутність тих чи інших предметів, явищ, процесів та концептів, які, на перший погляд, можуть виглядати несумісними, що визначає додаткові можливості для їх оцінки та спричиняє чіткість щодо розуміння, достовірності, відповідності реальності тощо.

Проведений наліз щодо застосування комплементарності дозволяє зазначити, про достатньо широкий спектр його застосування у наукових дослідженнях, зокрема: філософії, психології, педагогіки, економіки, маркетингу, менеджменту, публічного управління. Так, Антоненко Т. зауважує, що принцип комплементарності є методологічним принципом наукового пізнання сутнісні ознаки якого пов'язані з можливістю відобразити цілісність через різні, подекуди протилежні характеристики, взаємодоповнюваність яких й утворює цю цілісність [4, с. 13]. Дослідники Ліпич Л. Г., Хілуха О. А., Кушнір М. А., Кошовий Б.-П. О. вважають, що комплементарність концепції економіки сталого розвитку та «зеленої економіки» обґрунтовується на основі об'єднання трьох етапів розвитку – інституційно-інфраструктурного, ефективності та інноваційності [5]. На думку А. Балабаниць та Д. Сай принципи комплементарності слід використовувати в управлінні налагодження маркетингових відносин зі споживачами і бізнес-партнерами на основі гармонізації всіх груп інтересів, та досягнення синергійного ефекту від партнерства [6, с. 34]. Сторожев О. І., досліджуючи механізми розвитку лідерства керівника в публічно-управлінській діяльності наголошує, що застосування комплементарного лідерства у процесі публічно-управлінської діяльності, завдяки взаємодоповнюваності, яка не виключає суб'єктивні розуміння тих чи інших суспільних проблем, зводиться до

цілісного їх осягнення, а отже й відповідного прийняття управлінських рішень [7].

Таким чином, комплементарність дозволяє застосувати різні способи щодо розуміння й опису поняття, процесу, явища, а саме: наукового, правового, морального, ціннісного, де кожен із них постає значущим навіть при очевидній несумісності. Така взаємодоповнюваність низки протилежностей, спричиняє здатність до створення цілісності, а також дозволяє віднайти нові ресурси для реалізації визначених цілей у будь-якій діяльності. Тож, феномен комплементарності характеризується нелінійною сутністю, дозволяє визначити методи, засоби, способи досягнення мети та вирішення завдань, що на шляху прогресу, впливає на реалізацію важливих кроків та виходу з кризових станів. У цьому контексті, ревіталізація, завдяки взаємодоповнюванню постає трифакторним концептом, що цілісно спричиняє рух до побудови системи більш високого рівня.

Отже, завдяки використанню комплементарного підходу визначаються додаткові параметри та характеристики щодо розуміння й оцінки ревіталізації як концепту, що дозволяє досягти більшої вірогідності та відповідності вирішення важливих публічно-управлінських та суспільних проблем.

Обґрунтуванням доцільності звернення до концепту «ревіталізація» постали такі умовиводи. Як відомо, однією з передумов для будь-якого наукового дослідження постає наявність послідовного, логічного, ґрунтовного і неконтраверсійного тлумачення його основних понять – форми мислення, яка є результатом узагальнення та виділення предметів деякого класу за загальними та специфічними для них ознаками [8]. Тож, поняття – це сукупність пізнаних істотних ознак об'єкта, яке як мисленнєва категорія реалізується у слові та вказує на їх нерозривність.

У сучасній довідковій літературі концепт представлено як ментальне національно-специфічне утворення, змістом якого є вся сукупність знань про той чи інший об'єкт; поняття–ідею, що містить певний підхід до дійсності; інноваційну ідею, що характеризується творчим змістом [9].

На нашу думку, концепт співвідноситься з моделлю, що створюється в єдиному екземплярі, якій властиві як стабільність так і динаміка, що проявляється в його універсальності, особливостях та гнучкості.

На думку, М. Полужина між поняття, що є конструктом, логічним або інтелектуальним утворенням, концепт, що наявний у свідомості людини у вигляді понять, знань, асоціацій, переживань – це реконструкт, тобто результат відтворення й відновлення задуманого. Назвати що-небудь концептом означає реконструювати його внутрішній зміст... [10, с. 215].

На нашу думку, концепт як реконструкт наявний не тільки у свідомості людини, а й у її несвідомому, що потребує окремого обґрунтування.

Отже, у контексті вищенаведеного, поняття постає ядром концепту, який завдяки новим формам його розуміння – структурі, образу, символу, сприяє розширенню смислів поняття, феномену та процесу, що цілісно зумовлює його унікальність. Наведений висновок ми спрямовуємо до ревіталізації як концепту і нижче представляємо його обґрунтування.

У науковому дискурсі та практичній діяльності, поняття «ревіталізація» (з лат. «re – відновлення»; «vita – життя») тлумачиться як оживлення (відновлення) минулого, поєднання сьогодення з минулим [11]. І. Шутка зауважує, що смисл поняття «ревіталізація» окреслюється словосполученням «повернення до життя». Водночас ревіталізація – це багатофункціональність [12]. Зарубіжні та вітчизняні вчені акцентують увагу на тому що поняття «ревіталізація» використовувався в різних значеннях залежно від дисципліни (архітектура, соціальні науки, економіка, публічне управління тощо). Так, Дідик В. і Павлів А. визначають поняття «ревіталізація» як комплекс заходів, спрямованих на підвищення функціональної значущості архітектурного ансамблю (комплексу), фрагмента історичного архітектурного с ередовища шляхом відтворення втрачених ними громадських функцій або надання їм нових, що не порушують історичний вигляд будинків та їх оточення [13, с. 400].

К. Скальські вважає, що ревіталізація – це сукупність технічних заходів у програмах економічного оздоровлення та дій щодо вирішення соціальних проблем, які виникають у цих сферах – безробіття, злочинність, демографічний дисбаланс тощо. Разом із тим, дослідник вказує на фактори, що можуть ініціювати та формувати процеси розвитку певної території, зокрема – це суспільство, місцеві та державні органи влади й інші інституції [14].

У контексті публічного управління ревіталізацію розглядає Т. Пшенична, наголошуючи на необхідності запровадження інноваційних методів та моделей відновлення регіонів України, що визначається авторкою пріоритетним щодо вирішення зазначених проблем у воєнний та повоєнний період. Ключовою рушійною силою в зазначеному процесі дослідниця визначає ініціативність органів місцевого самоврядування та їх ефективність в організації та управлінні ревіталізацією [15].

Таким чином, аналіз представлених тлумачень поняття «ревіталізація», дозволяє констатувати, що це багатоаспектне, складне поняття, сенс якого визначаються широким спектром проблем – соціального, економічного, інфраструктурного, політичного та публічно-управлінського характеру, які потребують відповідного інструментарію.

На думку української дослідниці О. Сич, ревіталізація – це доволі нелегкий процес, оскільки місцева влада, громада та бізнес, як групи стейкхолдерів, здебільшого представляють протилежні інтереси. Водночас ревіталізація – це процес просторових, технічних, соціальних та економічних змін, а також діяльність, яка проводиться в інтересах суспільства, метою якої є виведення району з кризової ситуації, відновлення його колишніх функцій та створення умов для подальшого розвитку з використанням його ендогенних особливостей. Важливим убачається те, що О. Сич визначає основні терміни ревіталізації, що дослідниця визначає як її інструменти, а саме:

– комплексні, інтегровані та місцеві багаторічні державні програми, що ініційовані місцевою владою та спрямовані на здійснення технічної, соціальної й еконо-

мічної діяльності відповідно до принципів територіальної згуртованості та охорони навколишнього середовища в межах міст чи їх районів, де присутні кризові явища;

- територія – міський район, що піддався кризовим явищам, а саме: деградовані території, постіндустріальні, післявоєнні території та ін., що потребує ревіталізації;

- засоби та заходи, розроблені, прийняті та координовані місцевою владою чи ОТГ щодо території, технічних засобів, суспільства та економіки, спрямовані на виведення району чи території з кризи та створення умов для подальшого розвитку;

- проєкт ревіталізації, що означає сукупність заходів, які є частиною програми ревіталізації і реалізовані на певній території в конкретний час із конкретними витратами та результатами;

- територія проєкту ревіталізації, що є тією частиною території, району чи об'єктів нерухомості, де має бути реалізований цей проєкт;

- мета ревіталізації – задоволення об'єктивних потреб місцевої громади шляхом відновлення колишніх функцій деградованих районів та створення умов для їх подальшого розвитку;

- координатор ревіталізації та рада з ревіталізації – орган, утворений для забезпечення соціального контролю над розробкою та впровадженням процесу ревіталізації [16, с. 69].

Ми погоджуємося з авторкою щодо визначених нею інструментів ревіталізації. Водночас, уважаємо, що лідерство керівників органів державної влади та місцевого самоврядування також є сучасним інструментом у процесі відновлення України.

Проведений аналіз щодо визначення поняття ревіталізації, дозволяє констатувати, що здебільшого вітчизняні дослідники зосереджують свою увагу на двох напрямках – ревіталізації промислових територій та об'єктів культурної спадщини. Зазначимо, що ці напрями є актуальними в Європі і набули популярності в Україні. Так, Івашко Ю., Івашко О. та Дмитренко А. дослідили світовий досвід перепрофілювання промислових підприємств під різні функції, зосередившись на

переорієнтації колишнього промислового підприємства під арт-утворення на засадах кластеризації [17]. На думку О. Сич та І. Пасінович, ревіталізація промислових зон є одним із основних завдань, які стоять перед сучасними містами, запропонували класифікацію джерел її фінансування. Зокрема – це приватні, державні та змішані джерела фінансування, що поділяються на бюджетні, кредитні, грантові та інвестиційні групи [18, с. 88]. Шевченко Л., Михайлишин О., Новосельчук Н., Трошина О. запропонували шляхи оновлення житлових дворів як частини житлового середовища. Дослідники доводять, що як для будівель, так і для внутрішнього простору реконструкція та модернізація дають позитивні соціально-економічні результати [19].

Щодо напряму ревіталізації як теоретичного та практичного ресурсів – об'єктів культурної спадщини в Україні, зауважимо, що науковий доробок цих робіт в Україні є недостатнім. Зокрема О. Рибчинський досліджуючи містобудівний аспект ревіталізації ринкових площ історичних міст України, опирається на теоретичну базу історичних центрів Польщі та Великої Британії [20]. Характеризуючи ревіталізацію як багатогранну роботу, польські дослідниці Павловська К. та Сваричевська М. наголошують, що сьогодні ревіталізація включає ревалорізацію, реставрацію, реконструкцію, модернізацію та інші дії, спрямовані на відродження зруйнованих будівель. Водночас дослідниці виводять на перший план роль управлінців та адміністраторів у цьому процесі [21].

На нашу думку, важливим аспектом комплексного розуміння польськими вченими ревіталізації, є й те, що вони акцентують увагу на наявності високого рівня професіоналізму управлінців та адміністраторів, у якому сприйняття, розуміння та усвідомлення важливості краси і цінностей займають чільне місце.

Досліджуючи поняття «ревіталізація», Пламеницька О. Гнатюк Л., Гуменюк І. наголошують на поняттєвій розмитості термінів «ревіталізація» та «реновація» внаслідок невизначеності їх методичних засад. Водночас констатують відсутність фахових нормативів, що разом дозволяє

пояснити тотожність використання таких термінів як реабілітація, регенерація, ревалоризація, реституція, сутність яких є розмитою [22].

Представлений огляд та аналіз наукового доробку дозволив визначити ревіталізацію трифакторним концептом, який поєднуючи предмет, феномен та процес складає цілісність, створюючи умови для реалізації його публічно-управлінського аспекту. Нижче, у таблиці 1. представлено трифакторний концепт ревіталізації в публічно-управлінському аспекті.

Отже, ревіталізація в публічно-управлінському аспекті постає трифакторним концептом, який поєднуючи в собі предмет, феномен та процес, спричиняє цілісність, що разом із розширенням, поглибленням його розуміння й усвідомленням створює унікальний продукт. Прикладом наведеного, як однією з граней зазначеного концепту, вбачається комунікація і взаємодія інститутів громадянського суспільства з владними інститутами. Зауважимо на тому, що у мирний час ціннісною стороною реалізації концепту ревіталізації вбачається взаємодія соціальних громадянських інститутів та інститутів державної влади і місцевого самовряду-

вання; у військовий час – взаємодія між повноваженнями військових адміністрацій та повноваженнями відповідних місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування.

Висновки та пропозиції. Таким чином, актуальність дослідження проблеми ревіталізації Української держави підсилилася умовами повномасштабної війни, яку розпочала РФ. У цьому контексті окреслився двоєдиний процес відновлення – «повернення до життя» вже звільнених територій та післявоєнних. Доведено, що проблемі ревіталізації приділяється увага зарубіжними та вітчизняними науковцями в контексті міждисциплінарного підходу. Тож, поняття «ревіталізація» використовувався в різних значеннях залежно від особливостей тієї чи іншої дисципліни, що потребує застосування феномену комплементарності, який достатньо широко використовується у наукових дослідженнях. Феноменальність комплементарності дозволяє визначити унікальність концепту ревіталізації. На цій основі доведено, що ревіталізація в публічно-управлінському аспекті постає трифакторним концептом, який поєднуючи в собі предмет, феномен та процес, надає можливість розширення

Таблиця 1

Трифакторний концепт ревіталізації в публічно-управлінському аспекті

<i>Фактор 1</i> Предмет, як ядро і компонент ревіталізації		<i>Фактор 2</i> Феномен	<i>Фактор 3</i> Процес
Реновація	Процес збереження об'єктів історичної культурної спадщини, що може включати в себе засоби реставрації як комплексу науково обґрунтованих архітектурно-технічних заходів, спрямованих на збереження пам'ятки як архітектурно-мистецького твору і документа або свідчення історії	Лідерство Авторитет Репутація Соціальна оцінка	Методи Інструменти Комунікація та взаємодія Соціальна оцінка
Реконструкція	Комплекс будівельних робіт, пов'язаних зі зміною техніко-економічних показників чи використанням об'єкта за новим призначенням у межах існуючих будівельних габаритів. Складовою частиною реконструкції об'єкта може бути його капітальний ремонт		
Ревалоризація	Процес переоцінки цінності не тільки грошової одиниці, а й будь-якого об'єкта, що стало одним з популярних способів використання і переосмислення історичної, культурної та інших видів спадщини в постійно мінливому суспільстві		
Модернізація	Розвиток, поліпшення, оновлення, зміна чогонбудь, приведення його у відповідність із сучасними вимогами і нормами, параметрами та показниками якості		

та поглиблення розуміння й усвідомлення його сутності, ресурсів і практичних інструментів для реалізації.

Подальше дослідження концепту ревіталізації може бути присвячено обґрунтуванню того, що означений концепт як реконструктивний у несвідомому людини, а також зосереджено в контексті розширення інструментарію щодо його реалізації та визначення відповідних методів у процесі впровадження публічно-управлінської діяльності.

Список використаної літератури:

1. Указ Президента України «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#n13> (дата звернення: 20.07.2024).
2. До Києва прибула Пенні Пріцкер. Це її останній візит на посаді спецпредставниці США з питань відбудови України. URL : <https://espresso.tv/svit-do-kieva-pribula-spetspredstavnitsya-ssha-z-pitanvidbudovi-ukraini-penni-pritsker> (дата звернення: 29.07.2024).
3. Принцип комплементарності URL : <https://uk.warbletoncouncil.org/aportaciones-niels-bohr-1982#menu-12> (дата звернення: 08.08.2024)
4. Антоненко Т. Л. Основні принципи становлення ціннісносислової сфери особистості. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* 5 (86)-2018. С. 6–19.
5. Ліпич, Л. Г., Хілуха, О. А., Кушнір, М. А., Кошовий, Б.-П. О. Комплементарність концепції економіки сталого розвитку та «зеленої економіки». *Академічні візії*, (19). URL : <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/363/317> (дата звернення: 02.08.2024)
6. Балабаниць А.В. Сай Д.В. Технологія планування стратегічних змін у системі управління маркетингом взаємодії підприємств. *Теорія і практика управління*. 2014. № 1. С. 30–35.
7. Сторожев Р. І. Розвиток лідерства в публічно-управлінській діяльності: теоретико-методологічний аналіз : монографія. К. : НАДУ, 2020. 296 с.
8. Поняття. URL : <http://philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/LIBRARY/KONVERSKII/8.pdf> (дата звернення: 20.07.2024).
9. Кирик Д. П. Концепт. Енциклопедія Сучасної України. К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. URL <https://esu.com.ua/article-3254> (дата звернення: 20.07.2024).
10. Полюжин М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. РОЗДІЛ III. Теоретичні засади лінгвістичних досліджень*. 4, 2015. С. 214–224.
11. Глумачення понять (словник). URL: <https://slovnuk.ua> (дата звернення: 20.07.2024)
12. Шутка І. Як і навіщо міста ревіталізують занедбані об'єкти. 2019. URL: <https://kufer.media/misto/drugyj-shans-yak-i-navishho-mista-revitalizovuyut-zanedbani-ob-yekty/> (дата звернення: 05.08.2024).
13. Дідик В. В., Павлів А. П. Планування міст: навч. посіб. для студ. напряму «Будівництво»; Л.: Видавництво Національного ун-ту «Львівська політехніка», 2003. 412 с.
14. Skalski K.M. O budowie systemu rewitalizacji dawnych dzielnic miejskich, Krakowski Instytut Nieruchomosci, Krakow 1996. 208 p.
15. Пшенична Т. Роль органів місцевого самоврядування в ревіталізації територіальних громад України. *Аспекти публічного управління*. Том 12, № 1. 2024. С. 90–99.
16. Сич О.А. «Ревіталізація як складова розвитку території міста». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна* серія «Економічна», випуск 99, 2020. С. 66–72.
17. Івашко Ю., Івашко О., Дмитренко А. Ревіталізація міських територій в світлі соціальних і екологічних проблем. *Просторовий розвиток*. 2023, (5), 33–50.
18. Sych O. A., Pasinovykh I. I. Consolidation of financial resources for postindustrial cities revitalization. *Economic Annals –XXI*. 9–10. 2015. P. 87–90.
19. Shevchenko L., Mykhaylyshyn O., Novoselchuk N., Troshkina O., Kamal M. Landscaping and Greening of the Residential Buildings Courtyards of the 50s – Early 80s of the XX Century in Ukraine: Current Situations and Renewal Perspectives. 4th International Conference on Building Innovations: ICBI 2022, Lecture Notes in Civil Engineering. Vol. 299. 2023. P. 541–558.
20. Рибчинський О.В. Місцева громада та збереження спадщини в контексті ревіталізації ринкових площ історичних міст України. *Сучасні проблеми архітектури*

- та містобудування. Київ: КНУБА, 2016. № 42. С. 120–126.
21. Pawłowska K., Swaryczewska M. Ochrona dziedzictwa kulturowego. Zarządzanie i partycypacja społeczna. Wyd. UJ, 2002. Krakow. p. 170.
22. Пламеницька О. А. Гнатюк Л. Р., Гумєнюк І. І. Методичні підходи до ревіталізації та реновації історичних будівель (аналіз досвіду). *Теорія і практика дизайну. Дизайн архітектурного середовища*. Вип. 19. 2019. С. 36–56.

Shulepa L. Phenomenological essence of complementarity and its role in formulating the concept of "revitalization": a public administration perspective

This article critically examines the scientific discourse of the concept of "revitalization" and elucidates the phenomenological essence of complementarity within the domain of public administration. Building upon this foundation, it delineates parameters that facilitate the expansion and deepening of the understanding of revitalization, thereby articulating a rationale for its conceptualization.

The urgency of this topic has been underscored by the full-scale conflict initiated by the Russian Federation, leading to a dual restoration process characterized by the «return to life» of liberated and post-war territories. The study emphasizes the imperative for public administrators to devise a comprehensive and balanced strategy for the effective implementation of public policy in Ukraine's recovery efforts. Moreover, the research highlights the critical role of the National Council's action program, functioning as an advisory body to the President of Ukraine, in the post-war reconstruction. The development and execution of this plan are grounded in public administration principles typical of democratic governance, including anti-corruption measures, the completion of decentralization reforms, promotion of social cohesion, fostering of partnerships, and the principles of transparency and adaptability.

This study further demonstrates that the concept of «revitalization» has been interpreted variously across disciplines, necessitating the application of the complementarity phenomenon, which is extensively utilized in interdisciplinary research. The findings argue for the recognition of revitalization as a concept that integrates multiple dimensions—such as renovation, reconstruction, revalorization, and modernization—thereby broadening the scope and depth of its practical and theoretical applications. Additionally, the analysis of revalorization underscores the critical importance of synergistic interactions between governmental and civil institutions. The study substantiates that revitalization constitutes a tripartite concept—integrating subject, phenomenon, and process—that facilitates an expanded and nuanced comprehension of its essence, resources, and practical instruments for implementation.

Key words: complementarity, concept, revitalization, restoration, "return to life," public administration.